

Кутювенко В.Б., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування України

Тиха Н.В.

Український інститут експертизи сортів рослин

Мержій Н.М.

Національний університет біоресурсів та природокористування України

УДК 635.15 631.526:32(477.41)

Агробіологічна оцінка сортів редиски (*Raphanus sativus* L. var. *radicula* Pers.) в Київській області

Наведено результати вивчення сортименту редиски в умовах Київської області. Встановлено, що формування раннього врожаю коренеплодів редиски та їхні товарні якості істотно залежать від сортових особливостей. В процесі дослідження вивчено характеристику шести сортів культури. Скоростиглістю (вегетаційним періодом 21–24 доби) та дружністю формування товарних коренеплодів відзначились сорти Крімсон та Родос. Товарна врожайність сортів коливалась у межах 18,2–29,1 т/га. Врожайність сортів Крімсон та Родос забезпечили коренеплоди середньою масою 30 та 28 г відповідно. За дружністю формування коренеплодів потрібно відмітити й сорт Вайт Брекфаст, у якого за перший прийом зібрали 75–80% врожаю коренеплодів.

Ключові слова:

редиска, сорт редиски, коренеплоди редиски, урожайність редиски, товарність редиски.

Вступ. Редиска – одна з найскоростигліших овочевих культур. Вона відкриває сезон ранніх весняних овочів. Висока холодостійкість і короткий вегетаційний період дають можливість овочівникам отримати прибутки на її вирощуванні вже у квітні. Редиска допомагає зменшити недостачу вітамінів навесні, коли організм людини розбалансований після зимового періоду, а на ринках відсутні вітчизняні овочі з відкритого ґрунту. Саме тому правильно підібраний сортимент редиски дає змогу отримати ранній та високоякісний врожай коренеплодів [2, 5, 7].

Редиска має велике харчове та лікувальне значення. До складу її м'якоти входить багато клітковини, мінеральних солей, пектинових речовин, ефірних олій, вітамінів С, В₁, В₂, РР. Вона нормалізує рівень холестерину та виводить з організму токсини і шлаки, а також містить фітонциди – натуральні антибіотики, що підвищують імунітет. Редиску рекомендують використовувати для профілактики атеросклерозу при захворюваннях судин і серця. Ефірні олії у ко-

рениплодах надають їм приємного гоструватого смаку, збуджують апетит і поліпшують процес травлення [1, 2].

Сортимент редиски нараховує понад 50 сортів і гібридів, занесених до Державного реєстру сортів рослин – придатних до вирощування в Україні. При цьому він постійно змінюється та поповнюється. Зорієнтуватися у сортовому різноманітті виробникові на сучасному етапі допоможе вивчення нових сортів і гібридів. Упроваджуваний сортимент у виробництво дасть можливість отримати ранню продукцію з високою урожайністю та смаковими властивостями коренеплодів.

Мета дослідження – підібрати найбільш ранньостиглі та високоврожайні сорти з високими смаковими й якісними показниками для умов Київської області.

Матеріал і методика дослідження. Експериментальні дослідження ранньостиглості та продуктивності сортів редиски здійснювали протягом 2012–2013 рр. на колекційних ділянках кафедри овочівництва навчально-

науково-виробничої лабораторії «Випробування селекційних досягнень та екологічної оцінки, технології вирощування плодово-ягідних, овочевих, лікарських і квітково-декоративних культур» НУБіП України. Вивчення проводили в чотирьох повтореннях за Методикою дослідної справи в овочівництві та баштанництві [3] та Методикою державного сорто-випробування с.-г. культур (картопля, овочеві та баштанні культури) / за ред. В.В. Волкодава [4].

Предметом досліджень було шість сортів редиски вітчизняної й іноземної селекції – Базис, Ксенія, Краковянка, **Вайт Брекфаст**, **Крімсон** і **Родос**. За контроль було взято вітчизняний сорт Базис. Розмір облікової ділянки становив 5 м². Сівбу насіння проводили за першої можливості виходу в поле. Для захисту від хрестоцвітної блішки ділянку вкривали агроволокном відразу після сівби насіння. В усіх дослідах проводили фенологічні спостереження, біометричні вимірювання рослин, облік урожаю, біохімічні аналізи та дегустаційну оцінку коренеплодів. Агротехніка

**Господарсько-цінні показники сортименту редиски
(середнє за 2012-2013 рр.)**

Таблиця

Сорт	Врожайність (т/га) за			Товарність корене- плодів, %	Середня маса коренеплоду, г	Товарна врожайність, т/га
	перший прийом	другий прийом	третій прийом			
Базис (к)	10,5	6,3	4,2	92	21	19,32
Ксенія	10,0	7,0	0,3	91	20	18,20
Краковянка	11,5	5,75	5,75	94	23	21,62
Вайт Брекфаст	16,5	5,5	–	91	22	20,02
Крімсон	22,5	7,5	–	97	30	29,10
Родос	22,4	5,6	–	97	28	25,22
НІР ₀₅				1,5		

виросування редиски прийнята у виробничих умовах [5, 6].

Збирали врожай у два-три прийоми. Облік урожаю проводили за всіма варіантами та повторюваностями. Зібрані коренеплоди сортували на товарні й нетоварні фракції, зважували їх окремо. Нетоварні сортували на уражені хворобами, пошкоджені шкідниками, тріснуті та потворні. Кожну фракцію обчислювали окремо.

Результати досліджень. За результатами проведених досліджень встановлено, що тривалість міжфазних періодів у сортів редиски була різною. Сортимент характеризувався ранніми строками досягання. Формування товарних коренеплодів сортів Крімсон і Родос відзначилось найкоротшою тривалістю фенофаз і вегетаційним періодом 21–24 доби.

За дружністю формування коренеплодів варто відмітити сорти Вайт Брекфаст, Крімсон та Родос, у яких за перший прийом зібрали 75–80% коренеплодів, що свідчить про скоростиглість і адаптованість сорту до умов вирощування. У сортів Базис, Ксенія та Краковянка період збирання врожаю (у три прийоми) був тривалішим.

Під час збирання врожаю виявлено коренеплоди потворні, тріснуті, трухляві та пошкоджені дощовими черв'яками. Встановлено, що найчутливішими до розтріскування були коренеплоди сорту Краковянка. У сортів Базис та Ксенія було до 7–8% потворних коренеплодів. Найсхильнішими до трухлявості виявились коренеплоди сорту Вайт Брекфаст, у результаті чого їхня товарність становила 91%. Високою стійкістю до розтріскувань і потворності ха-

рактеризувалися сорти Крімсон та Родос із товарністю коренеплодів 97%.

Товарна врожайність сортів, які досліджували, коливалась у межах 18,2–29,1 т/га (табл.). Істотну різницю за врожайністю виявлено між контрольним сортом Базис та сортами Крімсон, Родос і Краковянка. Найвищою врожайністю 29,1 т/га характеризувався сорт Крімсон, що на 9,78 т/га більше, ніж у контрольному варіанті. Крім того, у цього ж сорту середня маса коренеплодів була найбільшою і становила 30 г. Варто відмітити також сорт Родос, у якого середня маса коренеплоду становила 28 г, а врожайність 25,22 т/га, на 5,9 т/га більша від контролю. У сортів Ксенія та Вайт Брекфаст не виявлено істотної різниці із контрольним варіантом Базис.

Висновки. У результаті проведених досліджень встановлено, що формування раннього врожаю коренеплодів редиски та їхні товарні якості істотно залежать від сортових особливостей. Найбільш раннього з дружньою віддачею врожаю виявились сорти Вайт Брекфаст, Крімсон та Родос. Високою товарною врожайністю коренеплодів характеризувалися сорти Крімсон та Родос, які забезпечили врожайність коренеплодів 29,10 і 25,22 т/га.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш О.Ю. Овочівництво / О.Ю. Барабаш. – К.: Вища школа, 1994. – 374 с.
2. Лихацький В.І. Овочівництво том 1 і 2-й / В.І. Лихацький [та інші]. – К.: Урожай, 1996. – Т.1. – 300 с.; Т.2. – 357 с.
3. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / [за ред. Г.Л. Бондаренка, К.І. Яковенка]. – Х.: Основа, 2001. – 369 с.
4. Методика державного сортопробування с.-г. культур (картопля, овочеві та баштанні культури) / [за ред. В.В. Волкодава]. – К.: Алефа, 2001. – 101 с.
5. Сільськогосподарський портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agromage.com/radish.php>
6. Технологія вирощування гібридів і сортів редиса компанії «Нунемс» http://agromage.com/stat_id.php?id=264
7. Янушкевич С.М. Підбір сортів та строків сівби для конвеєрного вирощування редиски в передгірній зоні Криму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. сільськогосподарських наук 06.01.06. – овочівництво. / С.М. Янушкевич. – Інститут овочівництва і баштанництва УААН, Харків, 1999. – 20 с.